

עידוד והדרכה לספריות תורניות

הרב מאיר וונדר

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה
וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה גוטמן, שירה,
אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחי' אייזנברג

הקשר שלי עם חב"ד נוצר דווקא בתקופת לימודי בישיבת פוניבז'. ביקרתי כמה פעמים אצל המשפיע הרב חיים שאול ברוק והשתתפתי בהתועדויות ובלמוד תניא, וגם השתתפתי באחת מהתועדויות "ט בכסלו הראשונות בכפר חב"ד, כמדומני בשנת תשי"א. אני זוכר שדיבר שם מר זלמן שז"ר, וסיפר על הקשרים שהיו לו עם הרבי הריי"צ בנושא הקמת כפר חב"ד.

באחת משנות לימודי בישיבה התמניתי כגבאי האחראי על אוצר הספרים. היה סבב של תורנות, כשכל שנה התחלפו שלושה אחראים. קיבלתי לידי חדר מאובק עם אלף ספרים ישנים, ולקראת סיום התורנות שלי, הבחין ראש הישיבה הרב יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז', במהפך שהתחולל שם. הוא ראה שפתאום יש אוצר ספרים נגיש ומסודר, ואז הוא קרא לי ואמר, "אני רוצה שיהיה פה ספרן קבוע, בשכר, והייתי רוצה שתיקח את התפקיד הזה על עצמך". כך התחילה העבודה שלי בתחום הספרנות.

במשך שמונה שנים ניהלתי את הספרייה של ישיבת פוניבז', הנחשבת לספרייה גדולה ומכובדת בעולם הישיבות, וכשעזבתי היא מנתה עשרים וחמשה אלף ספרים. תוך כדי עבודתי להכיר את הבעיות והאתגרים הכרוכים בארגון וסידור הספרים בספרייה, ובעצה אחת עם הרב מפוניבז', הלכתי ללמוד ספרנות בקורסים מקצועיים. הוא הזכיר את מאמר חז"ל, "אם יאמר לך אדם: יש חכמה בגוים" - תאמינן; יש תורה בגוים" - אל תאמינן", ועודד אותי להשתלם בשיטות ודרכים המקובלות לארגון ספריות.

אחרי שלמדתי ונוכחתי לראות שאכן יש פתרונות פשוטים ויעילים לבעיות שהתלבטתי בהם, חשבתי שראוי שגם בספריות תורניות אחרות יכירו את הפתרונות והשיטות הללו. כך עלה הרעיון להקים מרכז לספריות תורניות. פנינו לאחראים על ספריות תורניות מכל הסוגים, בישיבות, במועצות דתיות בקיבוצים דתיים וקיימנו פעילויות שונות, החל מקורסים והשתלמויות מקצועיות לספרנים, מפעל קיטלוג נרחב לספר התורני, ופיתוח שיטות רישום ומיון מותאמות במיוחד לספר התורני.

בחודש תמוז, שנת תש"ל (1970), נסעתי לראשונה לארצות הברית. שהיתי כחודשיים אצל קרובי משפחה שגרו בשכונת לרבי, בשכונת קראון הייטס, והייתי מתפלל בבית המדרש ב-770 איסטערן פארקוויי. מחר שלמד אז בישיבה ב-770 האיץ בי לקבוע תור ליחידות אצל הרבי, ואכן נקבע לי תור לכ"ו בתמוז, בשעה אחת עשרה בלילה. לאורך כל אותו לילה נכנסו אנשים שונים לרבי בעניינים דחופים וחשובים, כמו משלחת מטעם רשת בתי הספר 'תורה ומסורה' שנכנסה לשוחח ולהתייעץ עם הרבי בענייני חינוך - וכך יצא שבפועל נכנסתי

האחרון בתור, רק בשעה שש בבוקר. שהיתי בחדרו של הרבי עשרים ושתים דקות, ואמר לי שזה נחשב הרבה זמן.

מיד כשנכנסתי הרבי קיבל אותי בלבביות מיוחדת במינה, והזמין אותי לשבת. למרות שחברי הדריך אותי לקראת הכניסה, והזהיר אותי שלא אעז לשבת, אבל כשהרבי אומר לשבת, אז יושבים! הרבי לקח מידי את הדף שעליו רשמתי את כל השאלות - כפי שהדריכו אותי מראש - שאלות שעסקו בעיקרן סביב הפעילות של המרכז לספריות תורניות שהיה אז בראשית דרכו, ובסופן גם בענייני האישיים, בקשר לשידוך שהוצע לי. הרבי קרא את כל השאלות, ואז החל להתייחס ולענות עליהן אחת לאחת בסבלנות רבה, וגם הוסיף רעיונות ותובנות משלו בנושא הספריות.

את עצם הרעיון של הקמת מרכז לספריות תורניות, הרבי מאד ברך ועודד, הוא אמר שזה רעיון טוב וחשוב. בכלל, הרבי ראה חשיבות רבה בחיזוק וביסוס של ספרות הקודש, כמשקל נגד לריבוי הספרות הקלוקלת שהתפרסמה, ספרים מזיקים ומשחיתים, שפוגעים באמונה ובמידות - ולכן הוא עודד ודרבן לחבר, להדפיס ולהפיץ ספרים טובים וראויים שמושכים את לב הקוראים לאבינו שבשמים.

דיברנו על מפעל המפתוח של כתבי עת תורניים. התחלנו להוציא בשעתו את כתב העת 'מאיר עיניים' ובו מפתחות מפורטים למאמרים תורניים במגוון נושאים שהתפרסמו בכתבי עת שונים, כך שיתאפשר למצוא בקלות ריכוז של חומרים בנושא מסוים. הרבי היה מעורה

«

ופעילויות ולפרסם עליהן, וכך למשוך גם אנשים שמעצמם לא היו מגיעים אל הספרייה, כדי שגם הם ייחשפו לאור התורה. בקורסים הכלליים לספרנים דיברו על נושא שנקרא 'פעולות השלמה' שמיועדות למשוך קהלים חדשים אל הספרייה - כמו הרצאה, דיון פומבי, קונצרט וכדומה - במטרה שהציבור שיגיע גם יכיר את המקום ויתרשם מהספרים. כששאלתי האם לעסוק בזה ולפתח את הכיוון הזה גם אצלנו בספריות התורניות, הרבי מאוד עודד את הדבר.

הרבי גם עודד נקודה נוספת שהודגשה בקורסים לספרנות, והיא שיפור חזות פני הספרייה. הרבי אמר שאם רוצים למשוך את לב הקוראים, בפרט את הדור הצעיר, אזי יש חשיבות גדולה בשימת דגש גם על בניית הספרייה כמקום נאה ומושך. לארגן ולסדר את המקום שיהיה נקי, אסתטי ומסביר פנים, ושגם הספרים עצמם יהיו יפים, מכורכים ולא קרועים. כל זה נבע מכך שהרבי ראה בספריות הציבוריות אמצעי שדרכו ניתן לקרב לענייני יהדות.

אני התרשמתי מאוד מההתמצאות המדהימה של הרבי בעולם הספרות. כל הספרות והעיתונות שנדפסה בארץ מצאה את דרכה לשולחנה ולספרייתו, והוא היה מספיק לעבור על הכול, והיה מעורה בכל פרט ופרט מהמתרחש בתחום זה. כשהגיעו אליו מחברים הוא זכר לומר איזה חלק מהחיבור שלהם כבר הוציאו, ודרבן אותם להמשיך במפעלם ולהוציא כרכים נוספים.

בשנים הבאות פעילות המרכז אכן גדלה והתרחבה - נוסדו עוד קורסים חדשים, מפעל הקטלוג והמפתוח הלך והתמסד (המשיך להתפרסם בקבצי כתב העת 'תחומין', ובהמשך שולב בתקליטורי פרויקט השו"ת), פרסמנו חומרי הדרכה שונים ונתנו ייעוץ שוטף לספריות חדשות שנפתחו - כל זאת הודות לעידוד ולהכוונה שקיבלנו מהרבי באותה יחידות.

הרב מאיר וונדר הוא מייסד ויושב ראש המרכז לספריות תורניות. הוא רואיין בכיתו בירושלים בחודש אדר א', תשע"א (2011).

מאוד בתחום הספרות, גם זו הכללית, והכיר את מצב הדברים בספריות הגדולות והחשובות, באוניברסיטאות וכדומה - וידע את המשקל החשוב שיש אצלם לביבליוגרפיות ולביוגרפיות, ולעומת זאת, את המחסור המשווע שקיים בתחום זה בספרות התורנית. לכן הרבי מאוד עודד אותנו להמשיך לפרסם את המפתחות ואת המחקרים התורניים בכתבי העת שהתחלנו להוציא בשעתו, כדי להקל על המעיינים בספרות התורנית וכך גם לקרב עוד אנשים לתחום זה.

הרבי, בראייתו הרחבה, העלה רעיון מקורי והסב את תשומת לבנו לנקודה שכלל לא נתנו עליה את הדעת. אנחנו בארץ הסתכלנו בעיקר על המעגל המצומצם המקומי של דוברי עברית, אבל הרבי

רב מאיר וונדר בצעירותו

אמר שכיום הולכת ומתרחבת התופעה שגם מוסדות אקדמיים וספריות ציבוריות בארה"ב ובעולם מתחילים להתעניין בספרות היהודית, פותחים אגפים מיוחדים ורוכשים ספרים. לכן הרבי עודד אותנו לחשוב בראייה רחבה יותר, לקחת בחשבון את הציבור הרחב בעולם כולו, והציע שנדאג שהפרסומים שלנו יהיו נגישים גם להם, על ידי כך שהתוכן יתפרסם גם בשפה האנגלית.

הייתה לנו בעיה תקציבית קשה, מאחר שלא היו לנו שום מקורות מימון. הרבי אמר שהרחבת מעגל ההפצה של הפרסומים שלנו יוכל להוות גם מקור הכנסה. בנוסף לכך, לפני שיצאתי מהארץ הדפסנו פנקסי קבלות, מתוך תקווה להתרים יהודים נדיבים בארה"ב לטובת מרכז הספריות התורניות. אולם, אז התעורר ספק האם זה בכלל נחשב בגדר צדקה. הרבי פטר לנו את הספק והכריע מפורשות שתמיכה בספריות תורניות נחשבת כצדקה, ושניתן לממן את הפעילות שלנו מכספי תרומות.

לצד העידוד על הקמת מרכז הספריות התורניות, הפתיע אותי הרבי כשהוסיף וציין שספרייה תורנית מעצם הגדרתה מיועדת עבור אנשים תורניים, דתיים שמחפשים ספרי קודש - 'אבל, מה יהיה עם העם שבשדות? אלה שהמילה 'תורנית' עלולה להרתיע אותם, איך הם יגיעו אל אוצרות היהדות?' שאל הרבי. הוא הציע רעיון מקורי, לנסות לפעול ולעודד שבכל ספרייה ציבורית כללית תהיה גם פינה של ספרות יהודית תורנית. כך, גם הציבור הכללי שמגיע לספריות אלו ייתקל בספרים התורניים, ייחשף לתכנים שבהם ויתקרב יותר ליהדותו. זה היה רעיון חדש ולא מקובל, אך הוא מאוד השתלב עם גישתו הכללית של הרבי של קירוב ויציאה אל המרחב הציבורי, כפי שבאה לידי ביטוי למשל במבצע התפילין שיזם באותה תקופה. למעשה, זה משהו שהיום באמת קיים בהרבה ספריות ציבוריות - שיש גרעין בסיסי של ספרות יסוד תורנית.

גם בנוגע לספריות התורניות עצמן הדגיש הרבי שלא צריך לחכות שהציבור יגיע מעצמו, אלא לפנות אל הציבור, ליזום אירועים

מודפס ומופץ באה"ק ע"י צעירי אגודת תב"ד / המרכז לעזרי שילוחות ס"ל 072-2770130

לזכות הורינו היקרים הרב יעקב ומרת בתיה שיחיו מינסקי הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

◀ **תרפ"ט (1929)** — בדרכו מריגה לטריאסטה, איטליה, כשפניו מועדות לארץ ישראל, עצר הרבי הריי"צ בברלין ליום אחד כדי לבקר את חתנו, הרבי, ואת בתו, הרבנית חי' מושקא. כפי הנראה, במהלך אותו ביקור מסר הרבי הריי"צ לרבי את כתבי היד יקרי הערך של אדמו"רי חב"ד מהדורות הקודמים למשמרת בתקופת מסעותיו.¹ כ"ג בתמוז

1 אגרות קודש הרבי הריי"צ, כרך טו, עמ' נב.

ההקדשות שלכם מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

JEWISH EDUCATIONAL MEDIA

sipursheli@jemedi.org | myencounterblog.com | 03-9608018
784 Eastern Parkway | Suite 403 | Brooklyn, NY 11213
© כל הזכויות שמורות 2015